

Η ΠΡΩΤΗ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

ΥΠΟ

ΙΑΚΩΒΟΥ Τ. ΒΙΣΒΙΖΗ

Ὁ εἰσαγγελικὸς θεσμὸς ἐμφανίζεται τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι εἰς τὸ Ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου τῆς 15 Δεκεμβρίου 1828 «περὶ τοῦ Διοργανισμοῦ τῶν Δικαστηρίων». Διὰ τοῦ ἄρθρου 28 ὁρίζεται Εἰσαγγελεὺς ὑπὸ τὸν τίτλον *Δημόσιος Συνήγορος* εἰς τὸ Ἀνέκκλητον Κριτήριον, ἥτοι δικαστήριον οὐσίας δευτέρου βαθμοῦ (Ἐφετεῖον), ὅπερ ἦτο καὶ τὸ ἀνώτερον ἐκ τῶν τότε συσταθέντων. Εἰς τὴν θέσιν δὲ ταύτην διωρίσθη ὁ γνωστὸς νομομαθὴς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Χριστόδουλος Κλονάρης.

Τὸ ἀνέκκλητον ἐπρόκειτο νὰ κάμῃ ἐναρξιν τῶν ἐργασιῶν του περὶ τὰ τέλη Ἀπριλίου 1829, δὲν κατωρθώθη ὅμως νὰ πραγματοποιηθῇ αὕτη εἰμὴ τὴν 27 Νοεμβρίου 1829, ἐν Ἀργεῖ.

Κατὰ τὴν ἐναρκτήριον συνεδρίασιν ὁ Ν. Κλονάρης ὡς Δημόσιος Συνήγορος ἐξεφώνησε σημαντικὸν λόγον, ὁ ὁποῖος διεσώθη ἐξ ἀντιγράφου, ὅπερ οὗτος ὑπέβαλεν πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματεῖαν.

Ἐν αὐτῷ, ἐκθέτων τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας τὸ δικαστήριον πρόκειται ν' ἀρχίσῃ τὴν ἀσκήσιν τῶν ἔργων του, τονίζει τὰς δυσκολίας τὰς ὁποίας οἱ δικασταὶ ἔχουν ν' ἀντιμετωπίσουν ἐκ τῆς ἐλλείψεως πρωτίστως νόμων, ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἀπονομὴν τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης, καὶ ὑποδεικνύει τὰς ἀκολουθητέας κατευθύνσεις. Πράγματι αἱ δυσχέρειαι ἦσαν μεγάλαι, ἐὰν μὴ ἀνυπέρβλητοι. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ διορισθέντα (κατὰ τὴν πρώτην σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου) μέλη δὲν ἦσαν νομικοί, δὲν εἶχεν εἰσέτι συνταχθῇ οὔτε ποινικὴ νομοθεσία. Κατὰ τὸ ἄρθρον 38 τοῦ ἀνωτέρω Ψηφίσματος ὡς πρὸς τ' ἀδικήματα τὰ δικαστήρια ὀφείλον νὰ «κρίνουν κατὰ τὸ Ἀπάνθισμα τῶν Ἐγκληματικῶν καὶ κατ' ἐπιείκειαν». Δεδομένου δὲ ὅτι τὸ Ἀπάνθισμα τῶν Ἐγκληματικῶν, τὸ ὁποῖον εἶχε συνταχθῇ κατὰ τὴν Δευτέραν Περίοδον τῆς Διοικήσεως ¹⁾, ἦτο ἀτελὲς καὶ ὑποτυπῶδες κατασκευάσμα, τὰ δικαστήρια θὰ ἐδίκαζον κυρίως κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν κρίσιν.

Ὁ Καποδίστριας καὶ οἱ νομικοὶ του δὲν ἠγνόουν βεβαίως τὸ νομικὸν ἀξίω-

¹⁾ Τὸ Ἀπάνθισμα τῶν Ἐγκληματικῶν φέρει ἀρίθμησην νόμων τῆς Διοικήσεως ΛΓ', ἐξεδόθη δὲ διὰ τοῦ τύπου εἰς φυλλάδιον ὑπὸ τὸν τίτλον: «Κῶδιξ τῶν νόμων. Φυλλάδιον Α' Ἐκ τῆς ἐν Ὑδρα τυπογραφίας, 1824». Περὶ τῆς συντάξεώς του βλέπε Θ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ, Ἡ ἐπὶ τοῦ Ἀγῶνος Β' Βουλευτικῆς Περιόδου, εἰς Ἐπιθεώρησιν τῆς τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως, ἔτος ΣΤ' (1927), 172 - 3, καὶ εἰς ἀνάτυπον, 68 - 9.

μα, καθ' ὃ «οὐδὲν ἀδίκημα καὶ οὐδεμία ποινὴ ἄνευ νόμου», ἀλλ' ἡ ἀνάγκη τῶν πραγμάτων ἐπέβαλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν ἄνευ ἀναβολῆς ἔναρξιν τῆς λειτουργίας τῶν δικαστηρίων, ἔστω καὶ ἄνευ τῆς ἀναγκαίας νομοθεσίας καὶ τῶν ἀπαραιτήτων νομικῶν.

Τὸ χειρόγραφον τῆς ἀγορεύσεως τοῦ Κλονάρη εἶναι αὐτόγραφον, ἔχει δὲ οὕτω :

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣΟΔΙΟΣ*

ἐκφωνηθεὶς τὴν 27 νοεμβρίου, καθ' ἣν ἄνοιξε τὸ Ἀνέκκλητον Κριτήριον

Κύριοι Δικασταί,

Πολλῶν αἰώνων βαρεῖα καὶ ἀπάνθρωπος τυραννία, καὶ τόσαι καταχρήσεις καὶ πολυεῖδεις ἀδικίαι, φυσικαὶ αὐτῆς παρακόλουθοι, ἐταλαιπώρησαν τόσον πικρῶς τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε ἄλλαξαν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν κατοικοῦμεν. Τὰ ἀπερίγραπτα ἐκεῖνα κακὰ ἐγέννησαν τὴν ἀπηλπισμένην ἐπανάστασιν καὶ τὸν ἐξολοθρευτικὸν πόλεμον, τοῦ ὁποίου τὰς πολυδύναμους περιστάσεις καὶ πολυμόρφους τροπὰς εἶναι πικρὸν νὰ ἀνακαλῇ τις εἰς τὴν μνήμην. Ὅσοι αἱ βαρεῖς ἐκεῖνοι ἀγῶνες καὶ αἱ βαρύτεραι αὐτῶν θυσίαι σκοπὸν κύριον εἶχαν τὴν ἐπανόρθωσιν ἢ ἀποκαταστῆναι τῶν παντοίων ἀδικιῶν, αἵτινες κατέθλιβαν τὴν πολυπαθεῖ πατρίδα μας.

Ἀλλ' ὅσον αἱ ἐπιθυμίαι τοῦ ἔθνους ἐπεκαλοῦντο ἀνυπομόνως τῆς πολυποθήτου δικαιοσύνης τὴν ἐπιφάνειαν, τόσον αἱ δυστυχεῖς τοῦ πολέμου περιστάσεις καὶ ἡ ἀταξία, ἥτις παρακολουθεῖ τὰς ἐπαναστάσεις, ὡς ἡ σκιά τὰ σώματα, ἀνέκοπταν τὰ βήματά της. Αἱ Συνελεύσεις τοῦ Ἀστροῦς, τῆς Ἐπιδαύρου, τῆς Τροιζήνος διέταξαν ῥητῶς τῶν δικαστηρίων τὴν σύστησιν ἢ πρώτη μάλιστα ἐσύνταξε καὶ σύντομον συλλογὴν ποινικῶν νόμων. Ἡ δὲ Κυβέρνησις ἔσπευσε πρὸ καιροῦ νὰ ἐτοιμάσῃ ἐγκληματικὴν διαδικασίαν. Ὅμως μ' ὅλην τὴν θερμὴν προθυμίαν, ποῖος ἐδύνατο νὰ νικήσῃ τὴν ἀκαταμάχητον ἀνάγκην; ποῖος εἶχεν ἀρκετὴν δύναμιν νὰ σταματήσῃ τὸν βίαιον χείμαρρον τῶν συνεχῶν καὶ πολυαρίθμων ἐναντίων, τὰ ὁποῖα διεδέχοντο ἀδιακόπως ἐν τῷ ἄλλῳ;

Ἀλλ' αἱ πολυχρόνιοι τοῦ ἔθνους εὐχαὶ πληροῦνται τέλος καὶ ὁ εὐρύχωρος τῆς δικαιοσύνης ναὸς ἀνοίγεται σήμερον. Εὐτυχεῖς δὲ οἰωνοὶ εἰρηνικῆς ἀπολαύσεως τῶν καρπῶν τῶν ἀγώνων μας ὑπόσχονται νὰ τὴν συνοδεύσουν εἰς τὸν δρόμον της, καὶ προμηνύουν τὴν ἀμετάσειστον στερέωσιν της.

Διωρισμένοι πρῶτοι τοῦ ἔθνους δικασταί, αἰσθάνεσθε βέβαια καὶ τὸν ὑψηλὸν βαθμόν, μὲ τὸν ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις σᾶς ἐτίμησε, καὶ τὴν βαρεῖαν εὐθύνην, τὴν ὁποίαν

* Ἀπόκειται εἰς τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους.

ἀνεδέχθητε καὶ πρὸς τὴν κοινωνίαν γενικῶς καὶ πρὸς τοὺς πολίτας μερικώτερον. Καθεῖς σας γνωρίζει, πόσον ἡ δικαιοσύνη εἶναι κυρία βάσις τῆς κοινωνίας ταύτης· χωρὶς νόμους δικαίους καὶ τὴν ἀναγκαίαν αὐτῶν ἰσχὺν εἶναι ἀδύνατον νὰ εἰσαχθῇ τάξις· χωρὶς εὐταξίαν ἡ διοίκησις καταντᾷ χάος ἄκοσμον· καὶ χωρὶς διοίκησιν ποτὲ Κυβέρνησις οὔτε ἔλαθεν, οὔτε νὰ λάβῃ δύναται πόρους πρὸς ὑπαρξίν της· τότε αἱ μερικαὶ τῶν πολιτῶν καταστάσεις συμπίπτουν καὶ συναφανίζονται μὲ τὴν κοινὴν οἰκονομίαν. Ἐν συντόμῳ, ὅπου δὲν εἶναι δικαιοσύνη, ἢ δὲν ὑπάρχουν νόμοι, ἢ καταφρονοῦνται ἀνίσχυροι· ὅπου δὲ λείψῃ ἡ ἰσχὺς τῶν νόμων, ἐκεῖ οἱ θεσμοὶ τῆς κοινωνίας λύονται, καὶ τοὺς διαδέχονται πλεονεξίαι, σχίσματα, καὶ τέλος πολιτικοὶ σπασμοί, πρόδρομοι τοῦ θανάτου τοῦ πολιτικοῦ σώματος.

Ἑμέτερον ἔργον εἶναι, Κύριοι, νὰ καταστήσητε διὰ τῆς ἀγρύπνου δικαιοσύνης σας τοὺς νόμους ἀγαπητούς, καὶ νὰ ἐμπνεύσητε τὴν ἐκουσίαν εἰς αὐτοὺς ὑπακοὴν τῶν πολιτῶν. Ἑμέτερον ἔργον εἶναι νὰ συντρέξῃτε τὴν στερέωσιν τῆς εὐταξίας, καὶ διὰ ταύτης νὰ ὑποστηρίξῃτε τὴν ἐσωτερικὴν τῆς Κυβερνήσεως διοίκησιν. Ἀσφαλισθέντες ἅπας οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ἐπιτελείας θὰ λησμονήσουν τὰ παρελθόντα δεινά, καὶ βέβαιοι, ὅτι δίκαιοι νόμοι ἐπαγγέλλονται διὰ τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐτυχίαν των, θὰ κοιμίσουν τὰ ἄνωγ' ἄνωγ' πάθη των, θὰ νὰ στρέψῃ ἕκαστος τὴν προσοχὴν καὶ τὴν δραστηριότητά του εἰς τὰ οἰκία του ἔργα, τὰ ὅποια μόνον ὑπόσχονται καὶ τὰς μερικὰς καταστάσεις ν' ἀνορθώσουν, καὶ τὴν δημοσίαν οἰκονομίαν νὰ βελτιώσουν.

Τότε γενναία ἄμιλλα θὰ ἀναζωπυρρῇ τὰς τέχνας καὶ τὴν βιομηχανίαν· τότε τὸ ἐμπόριον, ἀναλαμβάνον, θὰ ἐπαναφέρει τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὰς σχέσεις ἡμῶν μετὰ τῶν ξένων, καὶ θὰ παραθαρρύνει καὶ τὰς ἰδιαιτέρας καὶ τὰς κοινὰς ἐπιχειρήσεις· τότε ὠφέλιμα ἔργα θὰ στολίσουν τὴν πατρίδα, καὶ θὰ τὴν πλύνουν ἀπὸ τὰς ἀδίκους τῶν ἐχθρῶν συκοφαντίας. Τοιαῦτα ἀποτελέσματα ἀναμένει ἡ Κυβέρνησις ἀπὸ τὰς δικαίας καὶ συνετὰς ἐργασίας σας.

Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ πράγματα φαίνονται νὰ συντρέχουν ἰσχυρῶς εἰς τὸ νὰ σᾶς ἐξωμαλίσουν μέγιστον μέρος τῶν δυσκολιῶν, ὅσας ἐμέλλετε ν' ἀπαντήσετε εἰς τὸν δρόμον τῶν ἔργων σας. Ἐν τῷ μέσῳ τῶν μακρῶν ἀνωμαλιῶν τῆς Ἐπαναστάσεως, ποία ἀπὸ τὰς καθεστώσας ἀρχὰς ἤμποροῦσε νὰ μείνῃ ἀνύποπτος; ποία ἐδύνατο νὰ παρακλίνῃ τῆς διαβολῆς τὰ ἐπικίνδυνα βέλη; οἱ δυστυχεῖς μάλιστα, ὀκνοῦντες ἢ μὴ δυνάμενοι ν' ἀναδοῦν εἰς τὰς ἀληθινὰς αἰτίας τῶν κοινῶν συμφορῶν, προερχομένων ἀπὸ τὰς περιστάσεις, κλίνουν εὐχερῶς νὰ τὰς προστρίβουν εἰς ὅσους ὁ βαθμὸς ἐπισύρει φυσικὰ τὸν φθόνον. Τὰ δικαστήρια μόνον ἀπέφυγαν εὐτυχῶς τὴν κοινὴν ταύτην πικρίαν· ἀκόμη καὶ σήμερον νομίζονται γενικῶς μόνον ἄσυλα, ἱκανὰ καὶ τὰ παρελθόντα δυστυχήματα νὰ θεραπεύσουν, καὶ τὴν μέλλουσαν τύχην ἐκάστου νὰ ἀσφαλίσουν.

Ἄν καὶ ἄλλαι ἀρχαὶ ἀναγκάζονται νὰ συστήσουν μὲ μακροὺς ἀγῶνας τὴν κοι-

νήν υπόληψιν, σεις τὴν εὐρίσκετε πρόχειρον καὶ ἐτοίμην. Ἡ υπόληψις αὕτη εἶναι ἡ παρηγορία τοῦ πολλὰ παθόντος λαοῦ τῆς Ἑλλάδος, καὶ θὰ συνεισφέρει δραστηρίως εἰς τὸ νὰ ἀνακουφίσῃ τὴν Κυβέρνησιν ἀπὸ τὰ πολλὰ βάρη, τὰ ὅποια τὴν καταθλίβουν καθ' ἡμέραν. Θὰ ἀγωνισθῇτε βέβαια νὰ τὴν αὐξήσῃτε διὰ τῆς ἀκαμάτου ἐπιμελείας σας. Προσέχετε μάλιστα νὰ μὴ τὴν ἐλαττώσῃτε. Ἀνίσως καὶ τὰ δικαστήρια ὀλισθήσουν εἰς ἐκείνην τὴν ἀφημίαν, ἡ κοινωνία μένει πλέον χωρὶς ἰσχυρὸν ἐλατήριον· τότε τὸ πολιτικὸν σῶμα πρέπει νὰ λογίζεται εἰς βαρεῖαν ἀσθένειαν· τότε αἱ εὐχαί, αἵτινες σὰς συνοδεύουν εἰς τὰς δικαστικὰς καθέδρας σας, μεταβάλλονται δικαίως εἰς ἐναντία αἰσθήματα. Ἐνθυμεῖσθε πάντοτε, ὅτι ὅσον σημαντικώτερα εἶναι τὰ ἐμπιστευθέντα ἔργα, τόσον βαρύτερον λόγον χρεωστοῦμεν νὰ δώσωμεν δι' αὐτά.

Ἐπειτα ἂν εὐτυχεῖς εὐκολίαι σὰς ἀνοίγουν ἐδῶθεν τὸν δρόμον, βλέπω ὅμως ἐκεῖθεν καὶ σκοπέλους ἐπικινδύνους· φοβερώτατος δὲ πάντων εἶναι ἡ ἔλλειψις ποινικῶν νόμων· ἂν ἐξαιρέσωμεν ὀλίγους κανόνες, περιεχομένους εἰς τὸ ἐγκληματικὸν ἀπάνθισμα, εἰς τὰ λοιπὰ ἔχετε νὰ βαδίσῃτε χωρὶς νόμους, ἢ μᾶλλον ἔχετε ν' ἀκολουθήσῃτε τὴν γνώμην σας ὡς νόμον· μετ' ἄλλους λόγους, οἱ ἄνθρωποι θὰ ἀρπάξουν τὴν παντοκράτορα ἐξουσίαν τοῦ νόμου, καὶ οἱ δικασταὶ θὰ γένετε καὶ νομοθέται.

Πόσον ἀσυμδίεστος εἶναι ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ διὰ τὴν νομοθετικὴν δύναμιν, εἶναι ὁμοθυμαδὸν τοῦλάχιστον ὁρατὸν· οἱ ἄνθρωποι ἐδοκίμασαν νὰ τὰς ἐνώσουν εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον, ἐγέννησαν φρικτὰς ἀδικίας, αἵτινες ἐξέπληξαν τὸν κόσμον.

Καὶ ὑπομονή, ἂν ὁ κίνδυνος τῆς αὐθαιρεσίας ἐφοδέριζε τὰς πολιτικὰς κρίσεις· ὅσον πολύτιμος καὶ ἂν ᾔῃαι ἡ ἀπόδοσις τῶν οἰκείων ἐκάστου πραγμάτων, ἀλλὰ ποίαν σύγκρισιν ἔχει μετὰ τὰ ἐγκληματικά, ὅπου εἶναι λόγος περὶ τιμῆς καὶ ζωῆς τῶν πολιτῶν; Εἰς ταῦτα καὶ οἱ ἄπλοοι τύποι νομίζονται ἄγγελοι φύλακες τῶν δικαζομένων· ἡ βαρύτης τῶν ἐξόδων, αἱ ἀργοπορίαι τῆς διαδικασίας, τῆς δικαιοσύνης αὐτῆς αἱ ἀνησυχίαι εἶναι ἡ τιμή, δι' ἧς ἀγοράζομεν τὰ δύο ἐκεῖνα ἀτίμωτα ἀγαθὰ μας. Ὅταν λοιπὸν ταῦτα ἀφρεθοῦν ἐγκαταλειμμένα εἰς τὴν αὐθαίρετον διάκρισιν τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅχι τοῦ νόμου, πόσον μέγας δὲν εἶναι ὁ κίνδυνος διὰ τοὺς δικαζομένους! πόσον βαρεῖα δὲν γίνεται ἡ εὐθόνη διὰ τοὺς δικαστάς! Ὅσον ἐπικεῖς καὶ ἂν ᾔῃαι αἱ ἀποφάσεις των, δύναται καθεὶς νὰ τὰς ὑποπτέσῃ ἢ καὶ νὰ τὰς κατηγορήσῃ ὡς ἀδίκους, ὡς μὴ γενομένας κατὰ νόμον.

Ἀλλὰ διατὶ οἱ νόμοι οὗτοι νὰ μὴν ὑπάρχουν συντεταγμένοι; Τοῦτο τὸ ἐρώτημα βλέπω πρόχειρον εἰς πολλῶν τὸ στόμα. Ναί, ἀλλ' αἱ καλαὶ νομοθεσίαι δὲν αὐτοσχεδιάζονται εἰς ὀλίγων μηνῶν διάστημα· τὰ ἀθάνατα τῆς εὐνομίας μνημεῖα, καυχήματα ὀλίγων εὐτυχῶν ἐθνῶν, εἶναι ἔργα χρόνων μακρῶν, καὶ ἐνίοτε αἰώνων ὀλοκλήρων. Ἴσως ἡ αὐθαιρεσία δὲν εἶναι περισσότερον ἐπικίνδυνος ἀπὸ τοὺς αὐτοσχεδίους νόμους, ὅσους δὲν ὠριμάσῃ ἡ ἀκάματος μελέτη, καὶ δὲν ἐπεξεργασθῶσι

φωτισμένοι καὶ πλήρεις συζητήσεις. Ἡ Κυβέρνησις, ἥτις ἐπρονόησεν ἐγκαίρως νὰ συντάξῃ ἐγκληματικὴν διαδικασίαν, δὲν θὰ ἀργοπορήτῃ, μὴν ἀμφιβάλλετε, νὰ ἀπαρτίσῃ τὸ ἔργον τῆς μὲ τὸ συμπλήρωμα τῶν ποινικῶν νόμων.

Ἄλλ' ἐν τοσοῦτῳ ποία δύναται νὰ ᾔναι ἡ θεραπεία τοῦ προκειμένου ἐλλείματος, ὅπου σιωπᾷ ὁ νόμος, ἡ νομολογία ἀντικατασταίνει τὴν ἐπισείκειαν, τῆς ὁποίας τοὺς κανόνες ἡ καλὴ συνειδήσις ἀποκαλύπτει εἰς τοὺς δικαίους ἄνδρας. Κατὰ πρώτην μάλιστα πρόσοψιν ἡ ἐπισείκεια αὕτη, ἥτις εἶναι ὁ φυσικὸς νόμος, ὑποφαίνει πολλὰ καὶ ἐπαγωγὰ θέληγητρα, καὶ ὁ ἀπλοὺς ἄνθρωπος κινδυνεύει νὰ τὴν προτιμήσῃ ἀπ' αὐτὸν τὸν θετὸν νόμον. Ἄλλ' ὅταν συλλογισθῇ ὠρίμως, πόσον διαφέρουν αἱ γνώμαι τοῦ ἑνὸς ἀπὸ τοῦ ἄλλου, καὶ πόσον ἀδέσβαιοι καὶ ἀκροσφαλεῖς εἶναι αἱ ἀνθρώπιναι κρίσεις, ὡςάκις μάλιστα παρειαχωρήσουν αἱ κλίσεις, αἱ ἀντιπάθειαι, καὶ γενικῶς τὰ πάθη, τρέμει ἐνθυμούμενος, ὅτι ἡ αὐθαιρεσία πολλάκις μεταμορφώνει τὸ δίκαιον εἰς ἄδικον καὶ τὸ ἐναντίον. Ταῦτα ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ Βάκων ἔλεγεν, ὅτι ἄριστος νόμος εἶναι, ὅποιος ἀφίνει ὀλιγωτέραν χώραν εἰς τὴν αὐθαιρεσίαν, καὶ ἄριστος δικαστής, ὅποιος καταφεύγει ὀλιγώτερον εἰς αὐτήν.

Ὅσακις λοιπὸν ἡ σιωπὴ τοῦ νόμου μᾶς ἐγκαταλείπει εἰς μόνας τὰς ἐμπνεύσεις τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἡ φρόνησις μᾶς παραγγέλλει νὰ μὴν ἐμπιστευώμεθα εἰς ἑαυτοὺς μόνους, ἀλλὰ νὰ προστρέχωμεν καὶ εἰς ὅσα βοηθήματα δύναται νὰ φωτίσουν τὴν κρίσιν μᾶς· χρεωστούμεν πρὸ πάντων νὰ συμβουλευώμεθα τὰ φῶτα τῶν ἐπισήμων νομοδιδασκάλων, καὶ τὸν γραπτὸν λόγον τῶν καλητέρων νομοθεσιῶν, ὅσαι μάλιστα συμφωνοῦν περισσότερο μὲ τὸ πνεῦμα τῶν ὀλίγων ἄλλ' ἰδίων μᾶς νόμων.

Ἡ δημοσία συνηγορία, τὴν ὁποίαν ὠνόμασαν δορυφόρον πιστὸν τῆς κοινωνίας, ἀγρυπνοῦντα τὴν τακτικὴν τῆς δικαιοσύνης διοίκησιν, θὰ συνεισφέρῃ κατὰ τὸ οἰκεῖον καὶ δυνατόν μέρος, εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ προκειμένου τῶν νόμων ἐλλείματος. Περιβεβλημένη ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐπικρατείας, χρεωστεῖ βέβαια νὰ μιμῆται τὴν εὐμένειαν τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ, καὶ τὴν πραότητα τοῦ χαρακτῆρος του. Δύο ἐτῶν σῶφρων καὶ συγκερασμένη Κυβέρνησις τῆς Α. Ε. εἶναι μαρτυρία αὐτῶν ἀναντίρρητος. Ἡ δημοσία συνηγορία, ἀντὶ νὰ καταφύγῃ εἰς ματαίους κρότους λόγων περιττῶν διὰ ν' ἀποδείξῃ ὅσα τὰ πράγματα αὐτὰ ἐδεθαίωσαν, συγχαίρεται ἑαυτήν, ὅτι ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν τοιοῦτον ἡμερότητος καὶ ἐπεικειᾶς πρωτότυπον.

Ἐπεὶ καὶ αὐτὰ τὰ καθήκοντά της τί ἄλλο τῆς ὑπαγορεύουν εἰμὴ νὰ παρέχῃ χεῖρα βοηθείας εἰς τὰ ἀδύνατα τῆς κοινωνίας μέλη, ὅταν ὁ νόμος ἔθεσεν ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν προστασίαν της, καὶ νὰ ὑπερασπίζηται τὴν συντήρησιν τῆς κοινῆς εὐταξίας; ἔρχομαι μάλιστα εἰς τὸ κυριώτερον ἔργον της, τὴν καταδίωξιν τῶν ἐγκλημάτων. Ποία εἶναι ἄρά γε τὰ χρέη, ὅσα ὁ νόμος τῆς ἐπιβάλλει διὰ ταῦτα; Ὡς προ-

ὀλεπτική σωφρονίστρια, χρεωστεῖ νὰ μετριάξῃ καὶ νὰ συγκερνή τὴν ἀγριότητα καὶ
μανίαν τῶν μερικῶν παθῶν, καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ἐν μέρος νὰ προφυλάττῃ τὴν πολιτείαν
ἀπὸ τὰ ἄτομα καὶ τοὺς κινδύνους τῶν μερικῶν ἐγκαλέσεων, αἵτινες πλημμυρήσασαι
τὰς παλαιὰς δημοκρατίας, ἐγέννησαν τοὺς πολυπληθεῖς ἐκείνους συκοφάντας, μάστι-
γας φοβεράς τῶν ἐπισήμων, τῶν τιμίων καὶ τῶν εὐκαταστάτων πολιτῶν· ἀπὸ δὲ τὸ
ἄλλο, καταδιώκουσα τὰ ἐγκλήματα εἰς προφύλαξιν τῆς κοινωνίας ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν
ἐπήρειάν των, δὲν διψᾷ ἐκδίκησιν, ἀλλ' ἀγωνίζεται νὰ τὰ περιστείλῃ διὰ τοῦ παρα-
δείγματος. Κρίσεις ταχεῖαι καὶ δίκαιαι, ποιναὶ μέτριοι καὶ ἀνάλογοι μὲ τὴν βλάβην
τοῦ κακοῦ, ταῦτα εἶναι ὁ ἰσχυρώτατος χαλινὸς τῶν ἐγκλημάτων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

